

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

ATA, Antikvariskt-topografiskt arkiv, Stockholm.

Bonnier, Ann Catherine. Kyrkorna berättar: Upplands kyrkor 1250 – 1350, 1987.

Rhezelius, Iohan Haquini Rhezelii. Monumenta Uplandica. Utgiven i Upplands fornminnesförenings tidskrift 1913-1915.

ULA, Uppsala landsarkiv. Kyrkans arkivalier bl a räkenskaper och sockenstämmoprotokoll. Refererade av Wilcke-Lindqvist.

Wilcke-Lindqvist, Ingeborg. Redigerad av Kilström, Bengt Ingmar. Söderby-Karls kyrka. Upplands kyrkor 114. 1982.

Wilcke-Lindqvist, Ingeborg. Söderby-Karls kyrka, i *Sveriges kyrkor band 5:2*, s 779-863, 1966.

Klas Törner, kyrkorådets ordförande, muntlig uppgift.

3.2 Kronologisk förteckning Kyrkan

Årtal	Händelse	Källa
Omkring år 1300	Kyrkan byggdes. Kyrkans byggnadsetapper är omdiskuterade. Bonnier menar att sakristian är den äldsta delen vilket skulle tyda på att det funnits en äldre träkyrka på samma plats. Enligt Wilcke-Lindqvist är sakristian jämngammal med kyrkan. Vapenhuset kan var byggt något senare men detta är inte säkert. Vapenhusets vind ej tillgänglig f undersökning enligt Bohrn 1946.	Wilcke-Lindqvist s 784 och 800. Bonnier s 56. ATA dnr 4313 i RAÄ.
1300-tal	Vapenhuset kan ha byggts till.	Wilcke-Lindqvist s 861.
1400-talets mitt	Tegelvalv slogs över långhuset.	Wilcke-Lindqvist s 791.
1500 (omkring)	Kalkmålningarna utfördes.	Wilcke-Lindqvist s 807-808.
1686	Sluten bänkinredning tillkom.	ATA RAÄ dnr 3445/59 Restaureringsförslag av J Fåk 1959.
1748-1750	Fönstret mot väster förstörades. Interiören kalkades upp till taklisten. Ny altartavla och orgel skänktes till kyrkan.	ULA Stämmoprotokoll 1744, 1748 ref av Wilcke-

		Lindqvist s 785.
1755	Ny altarring tillkom.	ATA RAÄ dnr 3445/59.
1761	Nuvarande predikstol tillkom.	ATA RAÄ dnr 3445/59.
1786	Nytt slätt sakristietak av trä ersatte äldre tegelvalv.	ATA RAÄ dnr 3445/59.
1792	Större ombyggnad. Kyrkan putsades utvändigt för första gången. Två av fönstren på norra långsidan togs upp och fönstren i södra och västra fasaderna togs upp till samma storlek och utförande som de nya. Spåntaket rödfärgades.	ULA Stämmoprot okoll 1792 ref av Wilcke-Lindqvist s 784.
1816-1818	Det västligaste av fönstren på norra långsidan togs upp, sedan 1792 fanns blindfönster på denna plats. Orgeln kompletterades med tre stämmor och orgelfasad och läktare kompletterades. Nya nummertavlor inköptes.	Wilcke-Lindqvist s 784
1883	Vapenhuset fick trappstenar av granit. Dörren mellan vapenhuset och långhuset byttes ut mot en glasad pardörr.	ATA RAÄ dnr 3445/59
1887	Ny orgel och läktarräcke.	ATA RAÄ dnr 3445/59
1899	Yttertaket täcktes med svartplåt.	Wilcke-Lindqvist s 790.
1910-1912	Större restaurering genomfördes. Sakristian utökades mot öster för att rymma en trappa ned till den nya källaren där en varmluftspanna installerades. Fönstret i västra fasaden fick sitt nuvarande utseende. Glasmålningarna i korets båda östra fönster tillkom bekostade av en insamling. Ny entré togs upp i väster och ett vindfång byggdes innanför porten. Ny bänkinredning med öppna bänkar monterades. Kalkmålningarna togs fram av konstnären C Vilhelm Pettersson som även skapade glasmålningarna i fönstren mot öster. Exteriören spritputsades.	Wilcke-Lindqvist s 784.
1937	Installation av elbelysning. Äldre armaturer elektrifierades och nya skaffades till läktaren och till strävpelare.	ATA RAÄ dnr 3445/59
1947	Fasadrestaurering.	ATA Brev av kyrkoherde Ahlund 46 09 03
1959	Restaurering ledd av arkitekt Jörgen Fåk. Konservatorsrapport 1959. Kalkmålningar rengjordes men retuscherades ej, utfördes av konservator Sven Carlsson, Gimo. Bänkar och äldre vägghpanel togs bort under läktaren västra del. Snickerier målades. Elvärme installerades. Golv av sten lades under läktaren. Altaret fick en ny stenskiva. På orgelläktaren gjordes mindre förändringar då bl a ett par bänkar och ett skrank kring organisten togs bort. Nytt innertak sattes upp i sakristian och ny inredning kom till.	ATA RAÄ dnr 3445/59

	Belysningsarmaturer på strävpelare togs bort och belysningen i kyrkorummet arrangerades om. Toalettrum byggdes i sakristian? Fasader renoverades och skador i takfoten reparerades. Skorstenen till varmluftspannan revs och takbärningen förstärktes med dragstag.	
1969	Taket täcktes om med kopparplåt.	ATA RAA dnr 3496

3.3 Kronologisk förteckning Klockstapeln

Årtal	Händelse	Källa
1664	Troligen klockstapelns byggnadsår.	Wilcke-Lindqvist s 783.
1771	Nytt golv högre upp i klockstapeln.	Wilcke-Lindqvist s 783.
1794	Klockstapeln brädkläddes och likbod och materialbod inreddes i botten.	Wilcke-Lindqvist s 783.
1908	Nya klockor monterades.	Wilcke-Lindqvist s 856.

3.4 Kronologisk förteckning Kyrkogården

Årtal	Händelse	Källa
1827	Kyrkogården utvidgades åt söder.	Wilcke-Lindqvist s 782.
1889-1892	Utvidgning åt norr och öster.	Wilcke-Lindqvist s 782.
1946	Bårhus byggdes i kullen öster om klockstapeln.	Wilcke-Lindqvist s 784.
1970-tal	Kyrkogården utvidgades i nordöst.	Muntlig uppgift av Klas Törner